

KOPIARK

ISLAM OG KALIFATET

Arabien før islam

Før-islamiske traditionelle arabiske religion:

- dyrkelse af naturånder i sten, klipper, himmellegemer, djinner
- polyteisme: Hubal (orakelgud) og gudinderne Manāt (skæbne/død), al-Lāt (krig, frugtbarhed) og al-'Uzzā (kærlighed?). Døtre af guden Allāh (sammentrækning af il-ilāh = guden), en himmel-, skaber- og skæbnegud.
- Mekka, valfartssted, Kaba'en.

Jødedommen

- Jødiske samfund og stammer i byer langs handelsruterne, f.eks. i Yathrib (Medina)

Kristendommen

- Forskellige kristne samfund i byer langs handelsruterne
- Syriske kirker: Den vestsyriske kirke (jakobiter): Jesus, én natur – det guddommelige gennemtrænger det menneskelige (monofysitisme). Den østsyriske kirke (nestorianere): Jesus, to adskilte naturer – Jesus et sandt menneske.
- Den koptiske kirke: Ægypten
- Den armenske kirke
- Østkirken: Den byzantinske (ortodokse) kristendommen. Det Byzantinske (Østromerske) Rige

Zarathustrismen

- Den persiske religion baseret på profeten Zarathustras åbenbaringer og skrifter. Statsreligion i Sassaniderriget

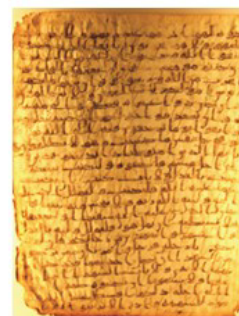
Kilder til Muhammeds liv / Islams tidligste historie

KORANEN

Opfattes som **Guds ord til profeten**. Visse biografiske / historiske oplysninger (600-tallet)

HADITH

Overleveringen om **hvad Muhammed sagde og gjorde** (= Profetens sædvane (*summa*)). En del biografiske og historiske oplysninger: (7-800-tallet). Autoritet afhænger af overleveringsrækken. Som troværdige opfattes især samlingerne af Muhammad ibn Ismail al-Bukhari (810-870) og Muslim ibn al-Hajjaj (ca. 817-875)

SIRA

Biografier skrevet om Muhammed og om de historiske begivenheder i hans liv. Mange biografiske / historiske oplysninger (7-800-tallet). F.eks. biografien "Guds sendebuds liv" (*Sirat Rasul Allah*) af Ibn Ishaq (ca. 704-767).

MAGHAZI

Maghazi-litteratur, afledt af betegnelsen for 'plyndringstogt' (ghazwa). Dette er beretninger om Muhammeds mange togter og felttog. F.eks. "Bogen om historien og plyndringstogterne" skrevet af Abu Abdallah al-Waqidi (død 823)

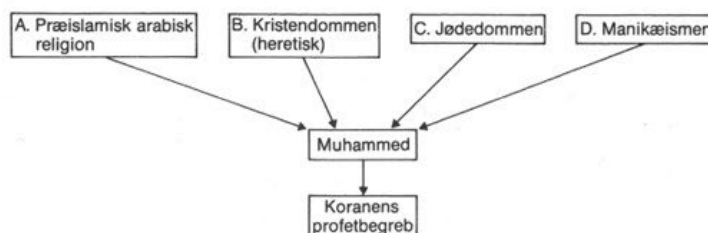
Autoritative tekster m.h.t. tro, etik, livsførelse, lovgivning og samfundssyn

Muhammed

- Født ca. 570 i Mekka.
- Tidligt forældreløs – opdrages hos onklen Abu Talib
- Med på handelsrejser (til Syrien?) (legender: møder den kristne munk Bahira, der ser en fremtidig profet i ham).
- Som 25-årig ægteskab med Khadidja, 40-årig købmandsenke
- Religiøs søgen, åndelig gæring – grublerier, bodsøvelser, askese, faste (*tahannuth*) – søger ud på ensomme steder for at meditere, bjerget Hira (hule)
- ca. 610: Oplever religiøst gennembrud – åbenbaring fra Gud (Allah) via ærkeenglen Gabriel (Jibril)

Baggrunden for Koranens profetbegreb

Indflydelsen fra A, B, C, D.

A. Muhammed som <i>kāhīn</i> <i>šāʿir</i> <i>maǧnūn</i> rimprosaen (<i>saǧʿ</i>) (Hūd) (Sālih) Sūʿaib Duʿl-kifl Idris	B. Profeterne Adam Abraham Isak Jakob Moses Aron Josva Jesus Johannes Døberen »Evangeliet« Ahman =	C. Ordet <i>nabī</i> ³ Abraham Ismael Isak Josef Moses (+ Tawrāt) David Salomo	D. Adam Set Noa Abraham Jesus Doketisk kristologi Cyklisk åbenbaring En apostel til hvert land Profeternes segl Parakleten =

Muhammeds åbenbaringer

- Beretninger om ekstase, lidende tilstand, skifter farve, sveder – fysisk anstrengelse
- ikke epilepsi – bevarer bevidstheden
- Oplever lyd og syner – tiltale (kan ikke læse?)

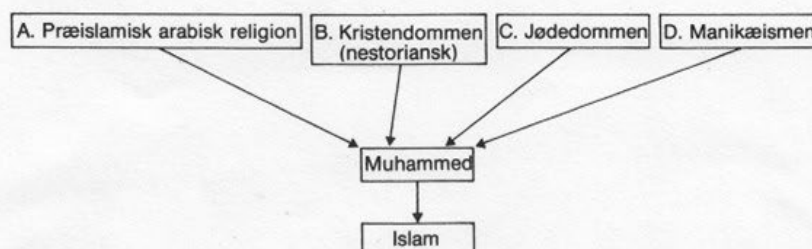
Muhammeds rolle

- Profet – sendebud, budbringer, udsending til araberne

Senere:

- "Profeternes segl". Viderebringer den sidste og endegyldige åbenbaring.
- Muhammed selv kun en profet – men hans liv og gerninger er "et smukt forbillede". Hans sædvane (*sunna*) er normgivende.

Baggrunden for Koranens Islam.

Indflydelsen fra A, B, C, D.

A. Allāh Mekka Ka'ba Den sorte sten Zemzem tawāf Det arabiske sprog Rimprosa	B. Den yderste dom Paradis Helvede Gud som hersker »Evangeliet« Jesus Johannes Døberen Djævelen	C. Trosbekendelsen Monoteismen Profeterne Abraham og Ismael Josef Moses David Salomo Bederetningen Tora	D. rasūl, apostel Parakleten Sigillet Åbenbaringen Jesu død Doketismen

Arabisk baggrund

- nomade-/stammesamfunds normer og etik. Stammeære, stammesammenhold, slægt, patriarkalsk familiestruktur, nomadetilværelse og karavanehandel
- Mekka / Ka'baen som helligsted
- Allah: Skaber- og himmelgud – Guden
- Arabiske helligmænd / profeter (Hud, Salik, Shuyab, Luqman)
- Djinner: ildånder, dæmoner, fristere
- Deterministisk livsopfattelse

Jødisk baggrund

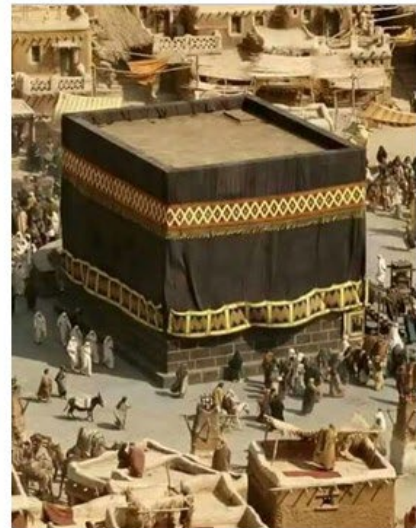
- Monoteisme – læren om én Gud
- Profeter og åbenbaringer (Adam, Noa (Nuh), Abraham (Ibrahim), Moses (Musa), David (Dawud)).
- Abraham som den oprindelige gudstroende monoteist
- Engle, Gabriel (Jibril).
- Loven – Guds krav til livsførelse, ritualer etc.

Kristen baggrund

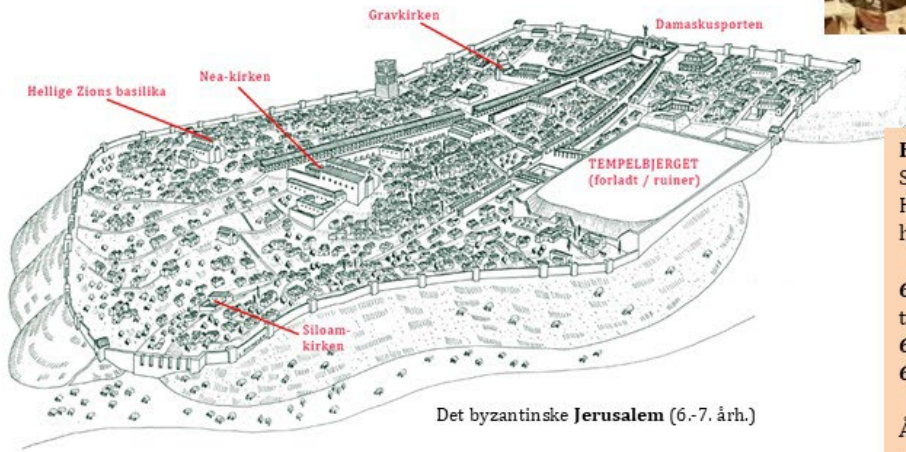
- Jesus (Isa) kun profet – dog jomfrufødt (undfanget af Maria og helligånden)
- Guds Rige (Dommedag, himmel, helvede?), dødes opstandelse

Muhammeds tidlige forkyndelse

- ca. 613: Muhammed træder offentligt frem og forkynner den lære, han har modtaget
- Monoteisme (én Gud) – kritik af polyteisme
- Dommedag – dommen vil komme (Himmel og Helvede)
- Inspiration fra Jødedommen og Kristendommen
- Få rituelle retningslinjer – bederetning (*qibla*) mod Jerusalem
- Fastholder valfart til Mekka
- Konflikt med mekkanerne, der afviser Muhammeds lære og vil fastholde den "gammel-arabiske" polyteistiske religion

Mekka/Ka'baen i det 6.-7. årh.
(Rekonstruktion)

Det byzantinske Jerusalem (6.-7. årh.)

Konflikterne skærpes

Stridssamtaler og polemik
Hån og chikane mod Muhammed og hans tilhængere

- 615: En gruppe af Muhammeds tilhængere søger tilflugt i Etiopien
- 619: Khadijas og Abu Talibs død
- 621: 1. aftale ved al-Aqaba

Åbenbaringerne bliver stadig mere uforsonlige overfor mekkanerne.

Udvandringen (Hidjra) år 622

- 622: 2. aftale ved al-Aqaba
- får Muhammed og hans tilhængere til at udvandre (*hidjra*) fra Mekka til Medina pga. stigende spændinger i Mekka.

Oprettelse af en religiøs stat i Medina

- Gudsstaten ledet af sin profet (religiøs leder; lovgiver; dommer; hærfører)
- *Umma*: det muslimske fællesskab / samfund, der skal retledes af Guds lov (*sharia*)

Nye åbenbaringer:

- Regler for lovgivning, samfundsindretning, kønsroller, spiseregler, krigsførelse, arv, almisse osv.

GRUPPERINGER

Religiøse

- **De troende** (*al-mu'minin*): Generel betegnelse for Muhammeds tilhængere, muslimerne.
- **Udvandrerne** (*al-muhajirin*): Muhammeds tilhængere i Mekka, der udvandrede med ham til Medina.
- **Hjælperne** (*al-ansar, ansarerne*): Muhammeds tilhængere i Medina, der hjalp ham og udvandrerne efter 622
- **'Hyklerne'** (*al-munafiqun*): Indbyggere i Medina, der var imod eller var skeptiske. mht. Muhammeds styre og hans religiøse lære.
- **Vantro** (*al-kafirun* eller *al-kuffar*): Primært de gammel-arabiske polyteister, særligt Quraysh-stammen i Mekka. Også kaldet *al-mushrikun* ('de som sætter nogen ved Guds side'). Inkluderer senere også jøder og kristne.
- **Bogens (Skriftens) folk** (*ahl al-kitab*): Jøder og kristne

Stammer

- **Quraysh**: den førende arabiske stamme i Mekka. Muhammeds modstandere.
- **Aus** (ausiterne): en af de to førende arabiske stammer i Medina
- **Khazradj** (khazradjiterne): en af de to førende arabiske stammer i Medina, Aus-stammens rivaler
- **Qainuqa**: Jødisk stamme i Medina
- **Nadir**: Jødisk stamme i Medina
- **Quraiza**: Jødisk stamme i Medina

- Stadig stigende spændinger mellem Muhammed og

- 1) Mekkanerne
- 2) Jøderne i Medina, der afviser Muhammed som profet

Brud med jødedommen (og kristendommen)

- Islam som selvstændig religion

Nye åbenbaringer:

- Ny bederetning mod Mekka
- Kritik af jøder og kristne
- Flere (nye) rituelle regler

- Abraham som den oprindelige monoteist, der byggede sin helligdom i Mekka
- Muhammed "profeternes segl". Ophæver alt før. Kritik af jøder og kristne.

Krigene mod Mekka

623: Plyndringstogter (maghazi, ghazwa/ghasiya) mod Mekkas handelsruter til Syrien.

624: Plyndringstogtet til Nakhla

- Slaget ved Badr – muslimerne fra Medina besejrer en overlegen mekkansk styrke.
- Henrettelse af 'Uqba bin Abu Myat og Nadr bin al-Hârith
- Drabet på Abu 'Afak og 'Asma bint Marwan
- Endeligt brud med jøderne og jødedommen
- Udvisning af den jødiske Banu Qaynuqa-stamme fra Medina
- Uro og udrensninger (Ka'b Ibn al-Ashraf, Asma bint Marwan og Ibn Sunayna)

625: Slaget ved Uhud – muslimerne lider nederlag til mekkanerne, der dog ikke udnytter sejren.

- Fordrivelse af den jødiske Banu Nadir-stamme (drager til Khaibar)

627: "Voldgravskrigen" – et mekkansk angreb på Medina slås tilbage.

- Udryddelsen af den jødiske stamme Banu Qurayza (600-900 henrettes)
- Drabet på Sallam ibn Abu'l-Huqayq

628: Indtagelse af den jødiske oase Khaibar. Banu Nadir stammen gøres til dhimmier.

- Fredsaftalen ved al-Hudabbiya med mekkanerne. 10-årig våbenhvile, forudsat muslimer kan drage på pilgrimsfærd.

629: Ekspedition mod Mu'ta ender i nederlag

- Valfart til Mekka

630: Mekkanerne overfalder en af muslimernes allierede stammer. Krigen mod Mekka genoptages

- Indtagelsen af Mekka
- Udrensninger
- Slaget ved Hunayn mod frafaldne stammer; og mislykket belejring af byen Ta'if

631: Ekspedition mod det kristne Tabuk

- Ødelæggelsen af 'Oppositionsmoskéen'
- Opsigelse af alliancer og krigserklæring mod arabiske hedninge, jøder og kristne

632: "Afskedsvalfarten"

- Muhammeds død
- Krigstogt mod Syrien m. 3000 mand

Forholdet til jøder og kristne

Mekka-perioden

- Omtales med respekt, *Skriftens Folk*
- Mulige monoteistiske allierede

Tidlige Medina-periode

- Forbund mellem Medinas arabiske stammer og de jødiske stammer
- "Medina-dekretet": Teokratisk samfund, hvor 'de troende' står over alle andre, der ikke nyder de samme rettigheder

Senere Medina-periode

- Jøder og kristne fjender (vantro), der har forfalsket deres skrifter (*tahrif*).
- Hårde udfald mod kristne og jøder
- Udrensningen af de tre jødiske stammer i Medina (Nadir; Qaynuqa, Qurayza) 624-627
- Angreb på den jødiske by Khaibar 628
- Angreb på kristne områder; Mu'ta 629 og Tabuk 631
- Skal bekæmpes "indtil de som ydmygede lydigt betaler afgift" (*jizya*) (Koranen 9,29)

Teologisk kritik

- Kritik for i deres skrifter at have fordrejet og forfalsket Guds åbenbaringer (*tahrif*)
- Jøderne er et ulydigt folk, hovmodige, skinsyge, løgnere
- Kristne har gjort Jesus til Guds søn –reenighedslæren anklages for at være polyteisme

Kamp mod vantro

- **Jøder og kristne** (samt zarathustrianere) skal bekæmpes og underlægges islams magt (omvendelse, *jizya* eller sværdet)
- De kan til en vis grad beholde deres religion
- De skal betale en særlig personskat (kopskat), *jizya* = form for beskyttelsespenge
- de er dhimmier, dvs. form for "andenrangsborgere"
- **Andre religioner/grupper** (omvendelse eller sværdet)
- Arabiske jøder/kristne skal omvende sig
- Arabiske polyteister skal omvende sig
- Andre polyteister (f.eks. hinduer) skal omvende sig

Hellig krig, *jihad*

Holdning i Mekka-perioden: Krig ikke en del af den troendes umiddelbare opgaver.

Holdning i Medina-tiden efter 622: Anvendelse af krig er et legitimt middel både til at forsvare islam og at til at udbrede islams magtsfære. Deltagelse i krigen belønnes (Sura 4,74; 9,111)

"Den mindre jihad" (*jihad al-asghar*)

- Sværdets jihad (*jihad al-saif*) – dvs. militær krigsførelse
- Både som forsvarskrig, gengældelseskrig (Sura 2) og angrebskrig (Sura 9)

Den almindeligste betydning:

- Koranen: 36 ud af 37 gange ordet bruges
- I Bukharis hadith-samling: 97% i betydningen krig, 3% i betydningen indre anstrengelse
- Sira: 75%

Generationerne efter Muhammed:

- første hadith-samling *kitab al-jihad* (Jihad-bogen)
- Inspirerede kaliffernes angreb på bl.a. Det Byzantinske Rige og Sassaniderriget
- Universalisme – ekspansion indtil Dommedag
- Alle retsskoler udviklede vejledninger i hellig krigsførelse:

"Den større jihad" (*jihad al-akbar*)

- åndelig anstrengelse

Sjælden og sen brug af begrebet inden for mystiske retninger (sufismen)

'**Krigens hus**' (*Dar al-harb*): Områder, hvor islam/muslimer endnu ikke regerede (også kaldt **Vantroens hus** (*Dar al-kufr*)) og som det muslimske samfund derfor var forpligtet til at føre hellig krig (*jihad*) imod for at udbrede islams overherredømme.

'Krigens hus' stod i modsætning til '**Islam's hus**' (*Dar al-islam*),

Religionshistorikere om jihad

T. Jensen & M. Rothstein

Men når det gælder de traditionelle islamiske fortolkninger af jihad og de dertil hørende spørgsmål om, hvad der ifølge islam kan anses for at være en hellig eller en retfærdig krig, viser det sig, at **sagen er mere nuanceret**. [...] I Koranen finder vi flere betegnelser (jihad, qital og ghazw) for kamp, krig og krigstogt. Jihad (se især sura 4,95) kan **oversættes "anstrengelse" eller "stræben"** og bruges om det enkelte menneskes anstrengelser for at tænke og handle som en god muslim. Jihad betyder dog også kamp, primært i betydningen at kæmpe og risikere liv og ejendom i forsvaret mod islams fjender, især den kamp Muhammed og hans tilhængere skulle føre mod Kuraish-stammen i Mekka, der forsøgte at forhindre etableringen af islam.

Ghazw betegner i koranen primært de på den tid velkendte former for pludselige overfald (razziaer), som også muslimerne benyttede sig af. Men siden betegner det også de militære ekspeditioner, som de muslimske herskere fra 700-tallet sendte mod bl.a. det kristne Byzans. Qital - i modsætning til jihad - indebærer altid konkret kamp eller krig og anvendes hyppigt i koranen. Qital kan dog ikke opfattes som en individuel religiøs pligt og i både koranen og den senere islamiske tradition er der adskillige udsagn, der kan tolkes som **regler for, hvornår og hvordan en muslim må gå i krig og dræbe, dvs. hvornår en krig er retfærdig**: Krigen må kun kæmpes for at forsvare og beskytte islam, de troende og deres samfund.

Den [krigen] må ikke eskalere og udarte til krig for krigens skyld, og den **skal afsluttes, så snart angrebet er slået tilbage**, og fjenden har trukket sig"

(Tim Jensen & Michael Rothstein: *Etikken og religionerne*. Aschehoug/ Kbh. 1998, s.156-157)

T. Magaard:

I Medina-perioden, hvor Muhammads status som hærfører bliver fremtrædende, overføres fjendebillede-kategorierne på større grupper af personer, og til mennesker, som Muhammad ikke kender personligt. Ligeledes suppleres og uddybes disse kategorier i forbindelse med, at det territoriale aspekt bliver fremtrædende.

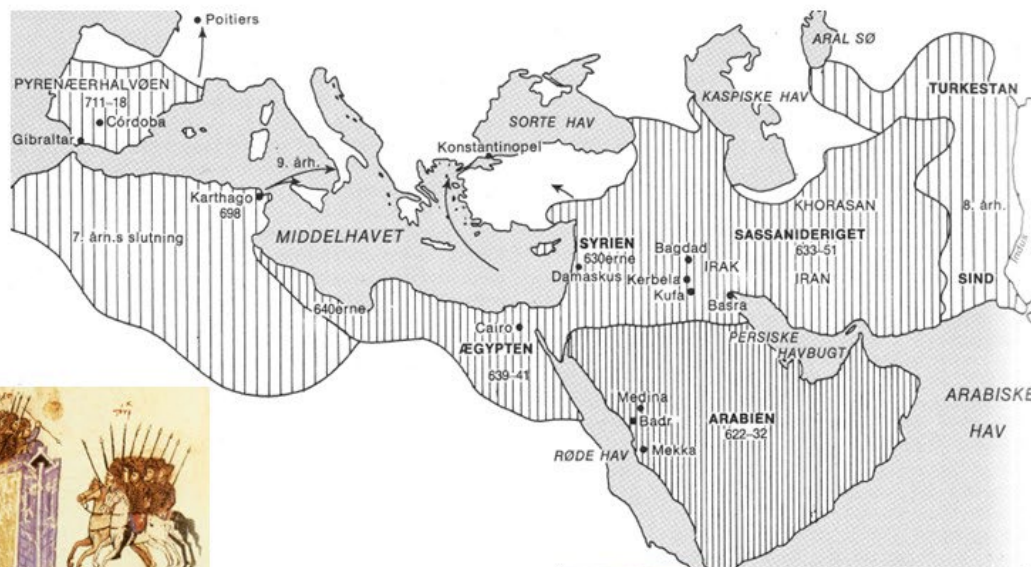
Som allerede nævnt, er mission et vigtigt redskab i udbredelsen af islam. Men Koranen giver også den rettroende andre midler. **Hadith indeholder talrige beskrivelser af kampscener inden for rammerne af den legale krig**. Denne legalitet afstemmes ideelt efter **Muhammads eksempel som hærfører**. At følge hans forskrifter og handlinger er altså, hvad der gør **den konkrete, væbnede kamp legal**. Der findes i Koranen 36 referencer til udtryk udledt af roden qa-ta-la, der henviser til at kæmpe, dræbe eller blive dræbt. **Udtrykkene udledt af roden ja-ha-da, som udtrykket jihad udspringer af, er mere tvetydige, da de betyder 'at kæmpe', 'at anstrenge sig' snarere end at dræbe**. Men næsten alle referencerne udledt af denne rod forefindes i fortællinger, der ikke lader tvivl om kampens væbnede karakter. Kun én ja-ha-da reference (29,6), præsenterer utvetydigt kampen som et indre, åndeligt fænomen, og ikke som et ydre, (oftest militært), fænomen. Men denne reference har ikke megen vægt overfor mere end et halvt hundrede referencer til konkret væbnet kamp i Koranen og langt flere i Hadith. [...]

Fjendebillederne er vigtige at udrede, fordi de retfærdiggør voldsudøvelsen, der er til stede på flere planer i Koranen. Voldsudøvelsen fremstilles som et legitimt middel mod målene, der altså er kontrol over mennesker og erobring af territorium.

(Tina Magaard: "Fjendebilleder og voldsforestillinger i islamiske grundtekster", i: M. Thorup o.a.: *Totalitarisme. Venskab og fjendskab*. Aarhus Universitetsforlag / Århus 2007, s.221

Kalifatet

Vigtige begivenheder

- 632 Muhammed dør – efterfølgere: kaliffer
- 638 Indtagelse af Jerusalem
- 674-77 Belejring af Konstantinopel
- 661 Splittelse mellem shia- og sunnimuslimer
- 711 Muslimer overskrider Gibraltar og trænger ind i Sind (Indien)
- 717-718 Belejring af Konstantinopel
- 732 Slaget ved Poitiers – muslimerne slås tilbage
- 827-964 Erobringen af Sicilien
- 846 Angreb på Rom

Livet under kalifferne

Jøder og kristne (Bogens folk) = *dhimmier*, dvs. gruppe af andenrangsborgere, der formelt beholder retten til deres liv og ejendom på betingelse af, at de betaler beskyttelsespenge i form af en særlig personskat (kopskat, *jizya*) og underordner sig islams overhøjhed ved at acceptere en lang række religiøse restriktioner og diskrimination.

Umarpagten: Om ikke-muslimers (dhimmiers) status under muslimsk herredømme (600-800-tallet):

- Jøder og kristne = dhimmier. Må ikke dyrke deres religion offentligt. Må ikke vise kors, reparere deres kirker / synagoger etc.
- Læs:
<http://www.centerforhistorieformidling.dk/islamogkalifatet/kalifatet/tekst18.html>

Muslimske herskere og dynastier

632-661: *De fire retledede kaliffer* (Abu Bakr, 'Umar d. 1, 'Uthman, 'Ali). Hovedstad: Medina

661-750: *Umayyaderne*. Hovedstad: Damaskus

750-892: *Abbasiderne*. Hovedstad: Bagdad

878-970: Magtkampe og krige mellem abbasiderne og ægyptiske dynastier. Selvstændigt kalifat i Spanien fra 929

970-1071: *Fatimiderne*. Hovedstad: Kairo

1071-1099: *Tyrkerne (seldsjukkerne)*

Kulturel udvikling

- Enkelte kristne og jøder får dog pga. deres dannelse lov til at spille en rolle ved især abbaside-kaliffernes hof som administratorer, læger og videnskabsmænd
- syriske kristne formidler og oversætter antikke værker til arabisk
- *Visdommens hus* i Bagdad – ledet af den kristne Hunayn ibn Ishaq (810-873)
- udvikling af astronomi, matematik og lægekunst, der vinder anerkendelse i Vesten
- teologisk udvikling - den mu'tazilitiske teologi.
- Får dog en brat afslutning med kaliffen al-Mutawakkil (847-861). Den muslimske filosofi – og dermed også videnskaben – stivner i religiøs ortodoksi.

Kristne modangreb - Korstogene

Vigtige begivenheder

630'erne-732: Kalifatets ekspansion – dannelse af et muslimsk imperium

800-900-tallet: Angreb på Sicilien/Italien, fortsatte kampe ved den byzantinske grænse

1009: Ødelæggelse af Gravkirken. Militær aktion overvejes, men opgives.

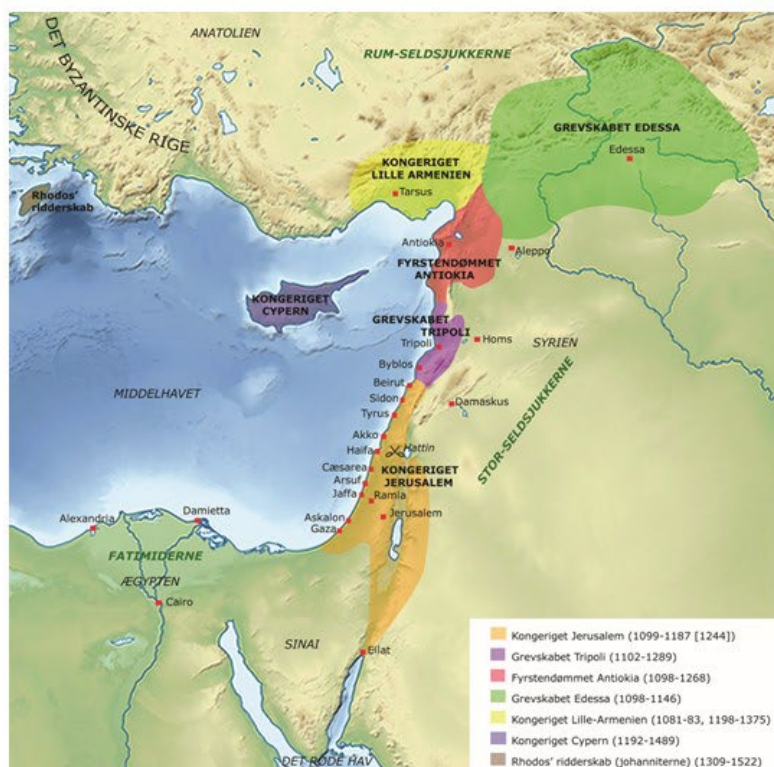
Midten af 1000-tallet: *Reconquista* – kristne tilbageerobringer i Spanien. Paverne støtter. Afsluttes først 1492.

1060'erne: Overfald på Det Store Tyske Pilgrimstog

1071: Tyrkerne (seldsjukkerne) besejrer byzantinerne ved Manzikert. Hænger de byzantinske områder. Behersker Syrien og Palæstina. Nye overfald på pilgrimme.

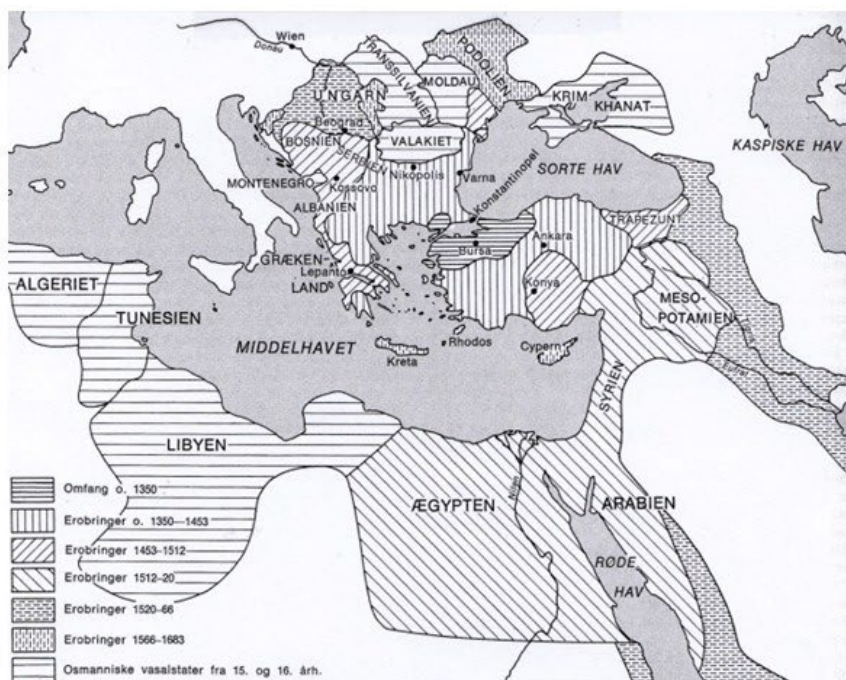
1074: Den byzantinske kejser beder om hjælp, men aktion opgives.

1095: Den byzantinske kejser anmoder atter om hjælp fra Vesten. Urban II opfordrer til korstog.

Korstogenes konsekvenser og efterspil

- Islams ekspansion stoppet og inddæmnet for en tid
- Jerusalem og det Hellige Land tabt til muslimske herskere (sidste bastion Akko, 1291)
- Intern splittelse blandt kristne magter
- Pavens autoritet svækket
- Skismaet øst-vest kirken forværret (Det 4. Korstog)
- Det byzantinske rige svækket → Erobringen af Konstantinopel 1453
- Handelsforbindelser styrket i Norditalien
- Renæssancen
- Osmannerrigets storhedstid 1350-1683: Konstantinopel 1453 → Grækenland, Bulgarien, Serbien, Makedonien, Albanien, Kroatien, Ungarn, Østrig.
  - 1. Belejring af Wien 1529
  - Slaget ved Lepanto 1571
  - 2. Belejring af Wien 1683

Osmannerrigets storhedstid 1350-1683

e.v.t.			
ca. 570	Muhammeds fødsel i Mekka.	1730-47	Nadir Shah herre over Iran. Fordriver afghanerne. Erobrer store dele af Indien og Centralasien.
622	Muhammeds udvandring til Medina (den islamiske tidsregnings begyndelse).	1794-1925	Qajardynastiet i Iran.
632	Muhammeds død.	1798	Napoleon invaderer Ægypten.
632-661	De fire retledede khaliffer:	1801	Den franske hær overvindes af den engelske.
	632-34 Abu Bakr (erobringen af Mesopotamien).	1830	Franskmændene sætter sig fast i Algeriet.
	634-44 Umar (erobringen af Damaskus, Ægypten og Persien).	1839	Englænderne behersker Aden.
	644-56 Uthman.	1854-59	Suezkanalen åbnes.
	656-61 Ali.	1899	Englænderne besætter Ægypten.
661-750	Det umajjadiske dynasti besidder khalifatet, Damaskus hovedstad.	1911	Italien besætter Libyen.
680	Husain, Alis søn, falder i krigen mod umajjaderne ved Kerbela.	1912	Marokko bliver fransk protektorat.
711	Araberne i Spanien.	1918	Det tyrkiske herredømme i Arabien ophører.
711/12	Erobring af Sind samt det nordlige Indien og det centrale Rusland.	1921	Ibn Sa'ud tager magten over Arabien.
732	Slag ved Tours og Poitiers, hvor arabernes fremmarch standses.	1923	Mustafa Kemal Atatürk proklamerer den tyrkiske republik.
759	Araberne fordrires endeligt fra Frankrig.	1936	Ægypten får politisk uafhængighed.
749-1258	Det abbasidiske dynasti besidder khalifatet, Bagdad hovedstad.	1948	Staten Israel oprettes.
786-809	Harun al-Rashid, den berømte khalif fra Tusind og én Nat.	1952-56	Den ægyptiske revolution (Nasser).
909-1171	Det shi'ittiske fatimidekhalifat i Nordafrika, Kairo hovedstad.	1967	Junikrigen mellem Ægypten og Israel.
1077-1307	Seldjukerne (tyrkere) hersker over Lilleasien og hele den „frugtbare halvmåne“. Abbasidekhalifferne i seldjukernes magt.	1969	Libyens konge afsat, oberst Kadhafi statsleder.
1099	Korsfarerne erobrer Jerusalem.	1979	Shahen af Irans fald, Khomeiny overtager magten.
1187	Jerusalem tages tilbage af sultan Saladin.		
1258	Mongolerne erobrer Bagdad.		
1250-1517	Mamluksultaner i Ægypten.		
1260	Mamlukkerne besejrer mongolerne i Palæstina.		
1370-1405	Timur Lenk erobrer Iran, Rusland og Indien.		
1453	De osmanniske tyrkere indtager Konstantinopel. Det byzantinske riges endeligt.		
1492	Det sidste islamiske emirat i Spanien, Granada, overtages af de kristne.		
1517-1805	Osmannerne i Ægypten.		
1502	Safaviddynastiet i Iran. Shi'ismen statsreligion.		
1529	Den osmanniske belejring af Wien.		
1556-1605	Moghulimperiet i Indien.		
1609-14	Muslimerne fordrires fra Spanien.		
1722-29	Afhgansk herredømme over Iran.		

Koranens opbygning og indhold

Opbygning

- 114 sura'er (kapitler) samt 30 dele
- Hver sura delt i vers (*ayat*)

Ikke opstillet kronologisk – men efter sura'ernes længde. Dvs. de sura'er med flest vers først (på nær sura 1).

Indhold

- Konkrete retningslinjer, belæring og vejledning
- Billedsprog og allegorier
- Profetier mht. Dommedag

Religionshistoriske koran- og islamforskning

Fokus på:

- Åbenbaringernes kronologi
- Sammenholder dem med Muhammeds situation / livsomstændigheder udledt af andre kilder (Sira, Hadith)
- Sproglig/ historisk/kildekritisk forskning: Redigeringslag? Flere udgaver?

Brug af den kronologiske læsemåde indenfor islam:

- **Abrogationsprincippet:** I tilfælde af uoverensstemmelser ophæver (abrogerer) de sidst givne (yngste) åbenbaringer de tidligere (ældre)

القرآن

Koranen

Theodor Nöldekes kronologiske opstilling af Koranens suraer:

1. mekkanske periode (fra det 1. til 5. år af Muhammeds missionsvirksomhed, 609-613):

96, 74, 111, 106, 108, 104, 107, 102, 105, 92, 90, 94, 93, 97, 86, 91, 80, 68, 87, 95, 103, 85, 73, 101, 99, 82, 81, 53, 84, 100, 79, 77, 78, 88, 89, 75, 83, 69, 51, 52, 56, 70, 55, 112, 109, 113, 114, 1

2. mekkanske periode (fra det 5. til det 6. år, 613-615):

54, 37, 71, 76, 44, 50, 20, 26, 15, 19, 38, 36, 43, 72, 67, 23, 21, 25, 17, 27, 18

3. mekkanske periode (fra det 7. år til udvandringen, 615-622):

32, 41, 45, 16, 30, 11, 14, 12, 40, 28, 39, 29, 31, 42, 10, 34, 35, 7, 46, 6, 13

Medina-perioden (622-632):

2, 98, 64, 62, 8, 47, 3, 61, 57, 4, 65, 59, 33, 63, 24, 58, 22, 48, 66, 60, 110, 9, 5